

KOMŞULUKTA YARDIMLAŞMA

Necdet BAYRAKTAR / (E) Savcı

Dinimiz kul ile Yüce yaratıcı Allah arasındaki ilişkileri düzenlediği gibi, fertle fertle, fertle cemiyetin ilişkilerini en mükemmel bir şekilde düzenleyen ilahi ve içtimai bir nizamdır. Herkese iyilik yapmayı, herkesle güzel geçinmeyi ve insanlara karşı davranışlarında ölçülü olmayı belirtir. Toplumu ayakta tutan yalnız insan varlığı değildir. Hayatımız devam ederken yanımızda, yakınımızda çevremizde bulunan ve yaşayan birileri bulunmaktadır. Toplumdaki

bu insanların karşılıklı sevgi, saygı, hak ve vazifelerini yerine getirmiş olmaları gerekir. Hayatı yaşanır kılan da bu güzelliklerin paylaşılmasıdır. Bu hak, vazifelerin ve ilişkilerin en güzelini, yardımlaşmanın en iyisini, ailelerimizin yaşadığı mekânlarda bu komşuluk ilişkilerini en iyi şekilde göstermeliyiz. Çünkü ailemizden sonra en yakın ilişki kurduğumuz, günün her saatinde yüz yüze geldiğimiz insanlar komşularımızdır.

Aileden dışı çıkışın kapısı komşudur. Evden çıktığımızda ilk önce komşu-

muzu görürüz. Hz. Peygamberimiz: **“Cebrail, bana komşu hakkında o kadar tavsiyede bulundu ki, onu mirasçı kılacak sandım”** demektedir. Komşu, komşularının dert ve problemi ile yakından ilgilenmeli, sevinç ve üzüntülerini paylaşmalı, şefkat göstermeli, onlara karşı sevgi ve güven içinde olmalıdır. Bu sevgi ve itimat devam ettiği sürece, huzurlu bir aile ve iş hayatı olur. Komşuluk hakkı korunmalı, gözetilmeli, güveni sarsan davranışlardan kaçınılmalıdır.

Yardım severliğin en başında ve en önemlisi, komşulara yapılan yardım ve onlarla iyi ve güzel ilişkilerin kurulmasıdır. Komşuların dert, keder ve sorunlarında onların yanında olunması, sıkıntı ve ihtiyaçlarında hemen yardımlarına koşulması, yardım eli uzatılması ve onlara iyi davranılması gerekmektedir. Bu konuda Kuran'ımız Nisa Sure 36. Ayette: **"Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, YAKIN KOMŞUYA, UZAK KOMŞUYA, yakın arkadaşta, yolcuya, elleriniz altında bulunanlara (köle, cariye, hizmetçi ve benzerlerine) iyi davranın; Allah kendini beğenen ve daima böbürlenip duran kimseyi sevmez"** denilerek, komşulara iyi davranılması istenilmektedir.

Güzel bir komşuluk ilişkisinde bir iman, ahlak ve hukuk boyutunu görmekteyiz. İyi bir komşuluk ilişkisi kurulmasını isteyen Peygamber Efendimiz de **"... Allah'a ve ahret gününe iman eden komşusuna eziyet etmesin! Allah'a ve ahret gününe iman eden misafirine ikram etsin!"** diyerek, komşulara zarar verilmemesi ve rahatsız edici davranışlardan kaçınılması gerektiği ifade edilmiştir. Yine bu hususta Peygamberimiz: **"Sana komşu olanlara güzel davran ki Müslüman olasin"** demiş, bir başka Hadisinde: **"Müslüman, komşusu yardım talep ettiğinde onu geri çevirmeyen, borç istediğinde elinden geldiğince onu destekleyen, muhtaç olduğunda elinden tutan, hastalandığında ziyaretine giden, acı ve tatlı gününü onunla paylaşan, öldüğünde cenazesinde bulunan, onun evine ve ailesine zarar vermeyen, ona ikramda bulunan ve saygı gösteren kimsedir"** demiştir. Ayrıca dinimizde komşuya karşı gösteriş yapmanın da günah olduğu belirtilmiş, onlara karşı dürüst olunması istenilmiştir.

Komşuların gözetilmesi, dar ve sıkıntılı günlerinde yanlarında olunmasını

isteyen Peygamber Efendimiz **"Komşusu aç iken kendisi tok yatan bizden değildir"** demiş ve komşuya ikramda bulunulmasını ve yakın ilgi gösterilmesini istemiştir. Dinimizde ve örf ve adetlerimizde bir kişinin yedi mahalleden sorumlu olduğu ifade edilmiş, yardımlaşmanın yakından uzağa kadar ulaşılması belirtilmiştir. Bütün komşulara ikram, yardım imkanı olmazsa en yakın komşunun seçileceği belirtilmektedir. Çünkü evimize neyin girdiği, neyin pişirildiği, yendiği yakın komşu bilir. Birde darda zorda, hastalıkta ilk yardıma gelen yakın komşudur. Bu nedenle ilk öncelik yardımda yakın komşu olmalıdır. Komşuluğun önemini belirten Hz. Peygamberimiz **"Ev almadan önce komşu, yola çıkmadan önce de arkadaş arayın"** demiştir. Bir atasözünde **"Komşunu bul, sonra yuvanı kur"** denilmektedir.

Komşularımızla iyi geçinmeli ve iyi insani ilişkilerde bulunmalıyız. Başımıza bir felaket, yangın, kaza, hastalık, ölüm gelse bize ilk ulaşan komşumuz olur. Doğum, nişan, kına, düğün, sünnet ve askere gitmelerde, ilk komşu bizimle sevinir, paylaşır. İyi komşuluk bazen akrabalığı da aşan bir samimiyet ve dostluk kurar. Hz. Peygamberimiz: **"İyi, salih, dindar komşu, kişinin iyi bahtındandır"** demektedir. Evimizde bir şey eksik olsa ilk önce komşuya koşarız. Bir atasözünde: **"Altın kapı, ağaç kapıya muhtaçtır"** derler. Yardıma muhtaç komşulara elden gelen yardım ve iyilik yapılmalı, komşuluk kapısı her zaman açık tutulmalıdır. Elimizde, evimizde, gönlümüzde bulunan varlıkların değeri, komşu ile paylaştığımız zaman önem kazanır.

İyi bir komşunuz varsa sağlığınız, huzurunuz, mutluluğunuz ve varlığınız artar. İyi bir komşu, akrabalık düzeyindedir. Bu durumu şu atasözleri çok güzel açıklamaktadır: **"Komşuluk kardeşlikten ileridir", "Yakın komşu hayırsız akrabadan yeğdir"** denilmektedir. Hz. Peygamberimiz:

"Ahlaki temiz olan (canınızı, malınızı, namusunuzu emanet edeceğiniz) bir komşu nimettir" demektedir. Bu nedenle komşularımıza iyi ve güzel davranmalı, karşılaşıncsa selam vermeli, hastalandığında veya cenazesi olduğunda ziyarete gitmeli, borç istediğinde ve darda zorda kaldığında yardım etmeli, yokluğunda evine göz kulak olmalı, sevincini paylaşmalı, kusurlarını bağışlamalı ve ayıplarını gizlemeli, mahremiyetine bakılmamalı, çocuklarını sevmeli ve davet ettiğinde icabet etmelidir. Yine Hz. Peygamberimiz iyi komşu ile ilgili olarak: **"Allah katında komşuların en hayırlısı, komşusuna karşı hayırlı iyi olandır"** demiştir.

Sahabelerden Ebuzer'in rivayetine Hz. Peygamberimiz kendisine: **"Ey Ebuzer! Çorba pişirdiğin zaman suyunu fazla koy ve komşularını da gözet"** demiştir. Bu yüzden, komşularımızın kıymet ve önemini bilerek onları hiçbir şekilde rahatsız etmemeliyiz. Bu ev benimdir canım istediği gibi davranırım anlayışı yakışmaz. Komşuyu incitmek ve eziyet etmek büyük günahtır. Bir atasözünde: **"Aç kurt bile komşusuna dalamaz"** denilmektedir. Bu Ama huzurunuzu kaçırın geçimsiz ve ahlaki erdemlerden yoksun kötü komşu evinizin tadını, kazandığınızı hayrını, bereketini bozar. Malına, canına, namusuna göz diken, dedikodu eden, bağırın, gürültü eden, komşuluk haklarına tecavüz eden kötü komşuların rahatsızlığı ve zararı büyük olur, çekilmez olur. Hz. Peygamberimizin huzuruna gelen bir adam. **"Ya Rasulallah! Ben nasıl bir insanım, kanatınız nedir"** deyince, **"Seni komşuların hayır ve salah ile methettikleri vakit sen hayır ehlin-den, fenalıkta yâd ederlerse fena ve şer kısmındasın"** der.

Günümüzde büyük şehirlerde, hızlı kentleşme ve göç nedeniyle apartman sistemi halindeki yerleşim düzeni ve yaşama biçimi komşuları,

insanları birbirinden uzaklaştırmış ve yabancılaştırmış ve birbirinden kaçır hale getirmiştir. Onlarca dairede, kapı komşuları birbirini tanımaz, adları bilinmez, ziyaretlerine gidilmez, halleri ve dertleri, sıkıntıları sorulmaz, bayramlaşma ve düğün dernek bilinmez, hasta, cenaze varsa haberleri olmaz. Apartmana bir kapıdan girilse ve evler birbirine yakın ve iç içe oturlsa da ne yazık ki, gönüller birbirinden uzak herkes kendi hayatını, havasını ve yalnızlığını yaşar halededir.

İnsanlar komşularından habersiz sanki bir mahkûm hayatı yaşamaktadır. Kalabalıklar içinde yalnızlaşmış aileler her geçen gün çoğalmakta, sonra da sıkıntısını ve duygularını gidermede, terapi odalarında aramaktadır. Huzuru, sevinci, üzüntüyü varlığı, yokluğu, sıkıntı ve sorunları yalnız yaşar ve çare arar hale gelmiştir. Bu yaşayış biçiminde, problemler artmakta yalnızlık, güvensizlik, korku, sevgisizlik, iletişimsizlik ve paylaşımından yoksunluk, her geçen gün kendini hissettirerek çoğalmaktadır. Varlığını ve paylaşımını güven altına alacak bir komşudan yoksundur. Ekonomik imkânlar artsa da, teknolojik hayat seviyesi yükselse de, sorunlar çözülmecektir. Ama insanlar iyi komşulara çok muhtaçtır. İngiltere’de bir sigorta şirketinin yaptığı araştırmada: **“İngilizlerin yarısı komşularının adını bilmiyor”** diye bir sonuç çıkmıştır. Aynı durum bizim büyük şehirlerimizde yaşanmaktadır.

Yalnız aile hayatında üzüntü, hastalık, ekonomik sıkıntı gibi sorunları paylaşacak bir komşu olsa dermandır, yakınlığı ve sıcaklığı umut ve yaralara melhemdir. Toplum ve insanlar inanç, örf ve adet, mili ve dini değerler sapması ve kaybı yaşamaktadır. Eskiden mahallede, sokakta, bitişik duvarda, kapıdaki komşularla aynı ailenin ferdi gibi yaşanırdı. Evler birbirine uzak iken, insanlar birbirine daha yakındı. Bir atasözünde olduğu gibi: **“Hayır dile komşuna**

ki, hayır gelsin başına” denilirdi. Düğünlerde birlikte eğlenilir, cenazelerde birlikte ağlanılır, hastalık halinde bir çorba ile ziyaret edilir, pişen yemekten kokusu gitti diye ikram edilir, karşılıklı bir yardımseverlik içinde olunurdu. Cenazesi olan evde üç gün yemek pişirilmezdi. Sabah, öğle, akşam yemeklerini komşular paylaşır verir, acılarını hafifletirdi. Çünkü komşu bize yakın olan, bizden biri olan idi. **“Komşu, komşunun külüne muhtaçtır”** atasözü ne kadar anlamlı ve yerindedir.

Türk-İslam anlayışına dayalı komşuluk münasebetleri her geçen gün sarsılmaktadır. İnsanlarımızda, toplum halinde yaşama ve ihtiyaçlarını paylaşarak giderme bir adet ve gelenek halinde idi. **“Komşu kapısı”, “Komşu hakkı”** çok değerli idi. Ancak toplumdaki bu yabancılaşma o kadar ileri seviyelere ulaşmıştır ki, aynı merdivenlerden, asansörlerden inip çıkan kişiler, birbirlerine yabancı bakışlarla bakmakta, selam vermekten kaçınmaktadırlar. Toplumdaki komşuluk ilişkilerinde başlayan bu kopukluk ve bozulma için devletin, diyanetin, bölge idareci ve büyükerinin önleyici tedbirler alması lazımdır. Yeni bir anlayış ve bakışı, gelişimi içinde komşuluk ilişkilerinin kurulması yoluna gidilmelidir. Bu konuda başta din görevlilerine, yazarlara, ilim ve kültür adamlarına, psikolog ve sosyologlara büyük görevler düşmektedir. İnsanlarımızı ayet, hadis, örf ve adet, geleneklerimiz bilgileri ile aydınlatarak komşuluk seferberliğine davet etmelidirler. Bayramlarda, kandillerde, iftarlarda, aşure günlerinde, cenazelerde, ziyaretlerde ve davetlerle uygulamalar halinde, nasihatlerle bu komşuluk ruhu ve ilgi ve ilişkisi verilmeli ve **“Komşu hakkı, Tanrı hakkı”** olduğu anlatılmalıdır. Ev eve, köy köye, şehir şehre, devlet devlete muhtaçtır. Buralarda yaşayan insanoğlunun, sıcak bir komşuluk ilişkisi ile yakınlaşması ve

barışı yakalaması gerekmektedir ve insanlar bunu beklemektedir.

İlçe, köy ve az katlı binalarda insanlar yedisinden yetmiş yaşına kadar olanı herkes birbirini tanıır. Camide, çarşıda, cenazede, düğün ve bayramda hep birbirini tanıır ve yardımına koşar. Komşunun derdi, sıkıntısı, üzüntüsü olduğunda paylaşır. Bir atasözünde söylenildiği gibi **“Komşuda pişer, bize de düşer”** anlayışı halen devam etmektedir. İyi bir komşuluğun önemi ve yararı bakımından söylenen: **“Komşu kızını almak, kalaylı kapıdan su içmek gibidir”** atasözündeki anlayış geçerlidir.

KAYNAKÇA

- İnsani Sorumluluk Komşuluk
- Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.-
Ank. 2013
- M. Cengiz- M Gündüz- Komşuluk
Kültürü- Nobel Akademik Yay.
- Ank. 2015
- Ahmet Koyuncu- Komşuluk Kültürü
- Hece Yay. Ank. 2014
- Ahmet Yüter- Günümüzde
Komşuluk- Papatya Yay.- İst.
2006
- Ali Can- Konu Komşu- Işık Yay.- İst.
2014
- İmam-ı Zehebi- Komşuluk Hakkı-
Nefes Yay.- İst. 2015
- Carol Shrelde- İyilik- Epsilon Yay.-
İst. 2008
- Cengiz Aydın- İyilik Demeti- Gonca
Yay. İst. 2007
- Dr. Yaşar Yiğit- Rahmet Damlaları-
Dip Yay.- Ank. 2010
- Prof. Dr. M. Yaşar Kandemir – İslam
Ahlakı- Nesil Yay.-İst.1993
- Hadislerle İslam- Diyanet İşleri
Başkanlığı Yay. – 7 Cilt-
Ank.2014
- Ömer Asım Aksoy- Atasözleri
Sözlüğü- Türk Dil Kurumu Yay.-
Ank.1971
- Tahsin Ay- Özlü Sözler- Papatya
Yay.- İst. 2004
- Seyyid Hüseyin Nasr- İslam’ın Kalbi-
Gelenek Yay.-İst. 2002
- Kürsüden Öğütler- Diyanet İşleri
Başkanlığı Yay.- Ank. 2007